

Informace o programu zkoušení způsobilosti PT#V/8/2025 Odběry vzorků – přírodní koupaliště

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolujeme si Vás pozvat na 16. kolo programu zkoušení způsobilosti (PZZ) v oblasti odběru vzorků na přírodních koupalištích a dalších povrchových vodách, kde se koupe velký počet osob a které se sledují podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Na internetové adrese <https://szu.cz/sluzby/zkouseni-zpusobilosti/programy-zpusobilosti-pro-vodu/odbery-vzorku-prirodni-koupaliste/> jsou volně dostupné zprávy z let 2004 až 2023, ze kterých si mohou noví zájemci o účast udělat představu o podobě programu. Stejně jako v roce 2023 se bude toto kolo konat na přírodním koupališti na Hostivařské nádrži v Praze.

V průběhu tohoto kola dochází k jedné formální změně. ESPT nebylo možno prodloužit akreditaci podle ČSN EN ISO/IEC 17043 z roku 2010 (akreditace ESPT platí do 21. 5. 2025) vzhledem k tomu, že tato norma byla zrušena a nahrazena ČSN EN ISO/IEC 17043 z roku 2023. Nová norma však není dosud v Evropské unii harmonizována. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008 ze dne 9. července 2008 vylučuje provádění **akreditace** na základě normy neharmonizované Evropskou komisí. Ke zmírnění dopadů této skutečnosti nabídla ČIA poskytovatelům zkoušení způsobilosti se sídlem v České republice možnost **posouzení a osvědčení odborné způsobilosti** podle požadavků ČSN EN ISO/IEC 17043:2023 na smluvním základě, které je považováno za rovnocenné s akreditací do doby, než bude tato norma harmonizována. ESPT procesem posouzení odborné způsobilosti aktuálně prochází. Další informace v MPA 30-03-25 - Politika ČIA pro účast ve zkoušení způsobilosti nebo mezilaboratorních porovnání jiných než zkoušení způsobilosti na <https://www.cai.cz/?p=19716> a https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2025/02/Informace_o_akreditaci_ESPT.pdf.

Od roku 2014 pořádáme program jednou za dva případně tři roky. Další kolo je plánováno až na rok 2027.

Předmět tohoto kola PZZ

Účastníci předvedou před auditory ze Státního zdravotního ústavu odběr vzorku vody, který musí být proveden podle požadavků vyhlášky č. 238/2011 Sb.¹ v platném znění (dále jen vyhláška), a to pro ukazatele uvedené v přílohách č. 1, 4 a 5. Na přírodním koupališti Hostivař lze odůvodněně předpokládat rozmnožení sinic (podle § 6 odst. 2 vyhlášky). K provedení odběru slouží široké odběrové molo, u něhož je dostatečná hloubka pro změření průhlednosti.

Nepovinnou součástí programu zůstává stanovení rozpuštěného kyslíku (i přesto, že stanovení tohoto ukazatele není požadováno legislativou).

Dokumentace: Auditři si během odběru mohou vyžádat k nahlédnutí standardní operační postupy účastníků. Na místě bude vyplněn a auditorům předán protokol o odběru vzorku, který laboratoř běžně používá.

Na místě účastníci stanoví následující ukazatele: průhlednost, vodní květ, přírodní znečištění, znečištění odpady a rozpuštěný kyslík. Nepovinné stanovení rozpuštěného kyslíku bude provedeno ve dvou vzorcích (jeden v nádrži a druhý v uměle připraveném vzorku v nádobě o velkém objemu).

Odběry vzorků, které se zpracovávají v laboratoři: Vzorky odebírá každá laboratoř do svých vzorkovnic. V průběhu testu každý účastník odebere vzorky pro:

- mikrobiologické ukazatele: *Escherichia coli*, enterokoky
- hydrobiologické ukazatele: mikroskopický obraz, sinice, chlorofyl-a

¹ Vyhláška č. 238/2011 Sb. o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch

Zpracování vzorků v laboratoři a zaslání výsledků pro mikrobiologické a hydrobiologické ukazatele se v rámci tohoto kola PZZ nepožaduje. V minulém kole však někteří účastníci projevili zájem odebrané vzorky stanovit a výsledky si vzájemně nezávazně srovnat. Proto budeme v průběhu akce odebírat vlastní vzorky, ve kterých pak v laboratoři stanovíme mikrobiologické i hydrobiologické ukazatele, a ve zprávě provedeme srovnání s výsledky účastníků, kteří se do této nepovinné části programu zapojí. Hodnocení této části však nebude součástí přílohy certifikátu.

Přeprava vzorků do laboratoře: Kontrolován bude i způsob zabezpečení přepravy vzorků do laboratoře. Účastníci musí mít vybavení (s výjimkou chladících vozů) pro přepravu vzorků s sebou (i když se laboratorní rozbor v rámci tohoto PZZ nepožaduje).

Stanovení rozpuštěného kyslíku: Je určeno účastníkům, kteří stanovení provádějí na místě, i těm, kteří při odběru vzorek pouze konzervují a samotné stanovení provádějí až v laboratoři.

Schopnost provádět odběr pro stanovení původců cerkáriové dermatitidy. Vzhledem k tomu, že na přelomu let 2020 a 2021 vstoupila v platnost novela vyhlášky č. 238/2011 Sb. a byla vydána metodická norma ČSN 75 7737, zařazujeme do programu (zatím mimo rozsah akreditace) i možnost prověření schopnosti odběrových skupin provádět odběr pro stanovení původců cerkáriové dermatitidy. Tato nepovinná část programu bude zahrnovat posouzení vhodnosti pomůcek, formuláře pro záznam nálezu a pohovor se vzorkaři. Pokud se do této části programu budete chtít zapojit, vyznačte tuto skutečnost na přihlášce.

Termín a časový harmonogram testu

Omlouváme se za změnu oproti plánu – původně bylo toto kolo plánováno na květen. Termín PZZ je stanoven na čtvrtek 12. 6. 2025 od 9⁰⁰ zhruba do 15 hodin. Pokud se přihlásí malý počet účastníků, může být akce ukončena dříve. Přesný čas, kdy se mají jednotliví účastníci k předvedení odběru dostavit, nechceme direktivně určovat. V pátek 6. 6. od 9⁰⁰ (**prosíme, před tímto termínem nevolejte!**) nás můžete kontaktovat na telefonním čísle 267082220 (pí. Pouzarová) a domluvit si hodinu odběru, která Vám bude vyhovovat. Přednost výběru termínu budou mít dříve volající. Pokud se s námi účastník telefonicky nespojí do 14 h, určíme pro něj přesný termín sami. V pátek 6. 6. 2025 po 15 hodině zveřejníme definitivní rozpis na výše uvedené internetové adrese.

Místo konání

Toto kolo PZZ proběhne opět v areálu přírodního koupaliště na Hostivařské nádrži v Praze 15. Přístupová cesta k němu vede z ulice K Horkám a následně ulicí K jezeru. Nad areálem koupaliště je parkoviště (bude však možné parkovat i přímo v areálu).

Hodnocení účastníků

Hodnocení bude provedeno na základě odběrových protokolů účastníků a záznamů auditorů, kteří budou celý průběh odběru sledovat a zapisovat do předem připraveného kontrolního listu. Hodnocení bude velmi podobné jako v roce 2023. Při provedení odběru se bude hodnotit způsob odběru, vybavení vzorkaře a úplnost záznamů na odběrovém protokolu. Zvláště se budou hodnotit ukazatele průhlednost a rozpuštěný kyslík, u nichž se rovněž budou vyhodnocovat výsledky naměřené účastníkem. Souhrnně budou hodnoceny ostatní smysly stanovované ukazatele. Schopnost provádět odběr pro stanovení původců cerkáriové dermatitidy bude hodnocena odděleně od odběru pro mikrobiologické a hydrobiologické ukazatele.

Tabulka: Seznam zásadních nedostatků, které vedou k negativnímu hodnocení účastníka

Odběr	Zásadní nedostatek
odběr vzorků pro mikrobiologický rozbor	významné nedodržení hloubky odběru (30 cm) nesterilní vzorkovnice kontaminace vzorku během odběru neponechání vzduchové bubliny ve vzorkovnici významná neobratnost při práci
odběr vzorků pro stanovení mikroskopického obrazu, stanovení sinic a chlorofylu-a	významné nedodržení hloubky odběru (0-30 cm) neponechání vzduchové bubliny ve vzorkovnici neodebrání dílčích vzorků významná neobratnost při práci
přeprava vzorku do laboratoře	přeprava vzorků bez chladicího boxu
dokumentace	neexistence odběrového protokolu nebo jeho naprostá nevhodnost pro daný účel neoznačení vzorkovnic
Stanovení průhlednosti	Zásadní nedostatek
stanovení průhlednosti	zcela nevhodná zkušební deska významná neobratnost při práci z-skóre individuálního výsledku je mimo interval <-2; 2>
Ostatní smysly stanovené ukazatele	Zásadní nedostatek
přírodní znečištění	zcela nevhodně zapsaný výsledek chybějící popis znečištění v případě pozitivního nálezu (vyhláška – příloha č. 5, vysvětlivka 4)
znečištění odpady	zcela nevhodně zapsaný výsledek chybějící popis znečištění v případě pozitivního nálezu (vyhláška – příloha č. 5, vysvětlivka 4)
vodní květ (vizuálně)	zcela nevhodně zapsaný výsledek v případě výskytu sinic vodních květů neuvedení bližší specifikace nálezu (viz bod 7.5 z ČSN 75 7717)
Stanovení rozpuštěného kyslíku	Zásadní nedostatek
stanovení rozpuštěného kyslíku (% nasycení)	z-skóre individuálního výsledku je mimo interval <-2; 2>
stanovení rozpuštěného kyslíku (koncentrace)	z-skóre individuálního výsledku je mimo interval <-2; 2>
Odběr pro stanovení původců cerkáriové dermatitidy	Zásadní nedostatek
vybavení vzorkařů	zcela nevhodné pomůcky (kap. 5. 1 z ČSN 75 7737)
znalosti vzorkařů	zcela nedostatečné znalosti

Cena a odeslání přihlášky

Cena za účast v tomto kole PZZ činí **5 200 Kč**. V případě, že se rozhodnete zúčastnit, prosíme o zaslání vyplněné přihlášky **do 5. 6. 2025** e-mailem na adresu espt@szu.cz.

Odeslání zprávy

Seminář k tomuto kolu PZZ pořádán nebude, zprávy obdržíte poštou. Budete-li mít k tomuto kolu PZZ jakékoli dotazy, neváhejte nás kontaktovat (e-mail: petr.pumann@szu.cz nebo tel: 267082220).

Na spolupráci se těší

Mgr. Petr Pummann,
koordinátor programu